

УДК 620.2:687.2

МІНЕВИЧ Г. Я.

Львівська комерційна академія

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАВОВНЯНИХ ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

У статті проаналізовано шляхи підвищення конкурентоспроможності вітчизняних текстильних матеріалів за рахунок впровадження сучасних технологій в оброблювальному виробництві, а також пошуку і застосування нових текстильно-допоміжних речовин.

Ключові слова: конкурентоспроможність, якість, текстильні матеріали, оброблювальне виробництво.

Миневи́ч Г. Я. Пути повышения конкурентоспособности отечественных хлопчатобумажных текстильных материалов. В статье проанализированы пути повышения конкурентоспособности отечественных текстильных материалов за счет внедрения современных технологий в отделочном производстве, а также поиска и применения новых текстильно-вспомогательных веществ.

Ключевые слова: конкурентоспособность, качество, текстильные материалы, отделочное производство.

H. Minevych. The ways of rise competency of native cotton textile materials. The article contains the analyses competency of native textile materials for introduction of modern technologies and search new textile-auxiliary matters.

Keywords: competency, quality, textile materials, manufacturing industry.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Економічне відродження національної економіки необхідно пов'язувати з продукуванням високоякісних і безпечних вітчизняних товарів, підвищенням їх конкурентоспроможності на внутрішньому і світовому ринках. Постійне насичення ринку товарами вітчизняного та іноземного виробництва обумовлює жорсткі вимоги, що ставляться споживачами до якості і асортименту виробів. Тому одним з важливіших завдань, які сьогодні стоять перед промисловістю, зокрема і текстильною, є забезпечення населення товарами високої якості.

Крім сировинного складу, на якість текстильних матеріалів впливають текстильно-допоміжні речовини (барвники, апрети тощо), що застосовуються для основного і заключного оброблення, та технологічні режими оброблення. Проте

інтенсифікація процесів текстильного виробництва призводить до поглиблення екологічних та економічних проблем, що суттєво знижують конкурентоспроможність продукції.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблема якості в Україні сьогодні набуває надзвичайної актуальності і потребує обґрунтованого наукового підходу до її розв’язання. Загострення конкуренції як на світовому, так і на внутрішньому ринку, проблеми екології, економії енергії спонукають виробників та науковців текстильної галузі розробляти та втілювати нові види оброблення, вдосконалювати технології з метою формування асортименту та виготовлення текстильних товарів, які б ґрунтувались на з’ясуванні потреб певних груп споживачів і відповідали вимогам національних та міжнародних стандартів [1, 2].

Аналіз сучасного стану текстильних підприємств показує, що для виготовлення конкурентоспроможної продукції необхідно максимально знизити собівартість текстильних матеріалів, зберігаючи при цьому весь комплекс споживних властивостей готових виробів на рівні, регламентованому стандартами. Саме тому багато підприємств відмовляються від використання дорогих імпортованих препаратів в оброблювальному виробництві, а також гарячої води і пари [3].

Цілі статті. Мета даної роботи передбачає обґрунтування можливостей вирішення екологічних та економічних проблем виготовлення текстильної продукції для підвищення її конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На сучасному етапі розвитку вітчизняної текстильної промисловості велике значення приділяється виробництву конкурентоспроможної продукції, яка визначається передусім якістю і ціною.

Виготовлення якісних виробів на підприємствах забезпечується системою управління якістю і залежить від багатьох чинників. До основних слід віднести:

- забезпеченість сировинними ресурсами (волокнами, пряжею, нитками, барвниками, текстильно-допоміжними речовинами тощо);
- обґрунтованість технологічних режимів виробництва та оброблення текстильних матеріалів, наявність прогресивного технологічного обладнання;
- впровадження останніх досягнень науки і світового досвіду в практику текстильного виробництва та кваліфікацію інженерно-технічних працівників;
- якість нормативної і проектної документації, в якій регламентуються вимоги до формування асортименту, основних споживних властивостей та рівня якості продукції, обґрунтованість вибору методів оцінювання й контролю якості

тканин та їх основних споживних властивостей, які забезпечували б отримання повної й об'єктивної інформації доступними й ефективними засобами [4].

У даній роботі розглянемо лише два аспекти багатогранної проблеми якості текстильних матеріалів, а саме:

1. Сировина, з якої вони виготовлені, і текстильно-допоміжні матеріали.
2. Технологічний процес їх виробництва.

Інтенсивне впровадження хімічних речовин у всі галузі народного господарства та те, що виробництво хімічної продукції у світі невинно зростає, спонукає контролювати продукцію на всіх етапах її життєвого циклу та дає підставу вважати екологічний чинник одним з провідних у забезпеченні якості та конкурентоспроможності текстильних товарів.

Проте Україна лише розпочинає впровадження стандартів, що регламентують екологічну безпечність текстильних товарів. При цьому існує низка екологічних показників, які взагалі не передбачені вітчизняними стандартами. Наприклад, вміст азобарвників на основі заборонених амінів, наявність важких металів, пахучі та леткі речовини, вміст пестицидів тощо не нормується. Відомо, що наявність формальдегіду або токсичних сполук у барвнику здатні нанести шкоду довкіллю, потрапляючи в процесі прання у воду і тим самим забруднюючи її (або під час утилізації) [5].

Така ситуація є вкрай важкою для вітчизняного виробника текстильної продукції, оскільки ставить ряд складних завдань щодо екологічної безпечності продукції, особливо тієї, яка експортується у розвинені країни. Так, стандартом Екотекс-100 [6] регламентується набагато більше показників безпечності, ніж чинною вітчизняною нормативною документацією. І щоб забезпечити їх виконання, виробникам текстильної продукції необхідно вдосконалювати, оновлювати технологічні процеси на підприємствах, особливо в оброблювальному виробництві.

В умовах сьогодення розвиток текстильного виробництва відбувається під впливом екологічного та економічного чинників.

Як свідчить практика, підвищення екологічності виробництва підвищує собівартість текстильних матеріалів, що обумовлено оптимізацією рецептур, температурно-годинних режимів, розробленням програм повторного використання тепла і технологічних розчинів. Деякі розрахунки свідчать, що у такий спосіб можна знизити собівартість продукції на 10-20 % [7].

Під впливом економічних та екологічних чинників оброблювальне виробництво повинно бути на основі:

– застосування високих технологій – біо-, інформаційних, променевих (радіаційні, фотохімічні, плазмові, лазерні, струми високої частоти), які дають

змогу одержувати матеріали з новими або традиційними властивостями за більш економічними та екологічними технологіями;

– широкого використання ензимних біотехнологій на стадії підготовки текстильних матеріалів з природних волокон (ферментативне розшліхтовування та виварювання) і в завершальному обробленні (ферментативне пом'якшення);

– використання інформаційних технологій в автоматизованих системах складання рецептур фарбування та вибивання, в оцінюванні характеристик кольору забарвлення, що дало можливість скоротити затрати праці та знизити собівартість продукції;

– домінування пігментів у колорюванні текстильних матеріалів, що пов'язано з універсальністю пігментів. Вони можуть фіксуватися на текстильних матеріалах будь-якого волокнистого складу, технологія колорювання характеризується малими викидами та витратами води, допоміжних речовин, енергоресурсів;

– вдосконалення асортименту основних класів барвників та текстильно-допоміжних речовин щодо економічності, екологічності технології їх використання й надання текстильним матеріалам широкого спектра споживних властивостей, зокрема нових;

– широкого використання сучасного парку оброблювального устаткування, яке дає змогу зменшити витрати ресурсів (енергії, води, хімікатів тощо), запроваджувати швидкісні, низькомодульні методи оброблення текстильних матеріалів [8, 9, 10].

На сьогодні альтернативною технологією оброблювального виробництва на текстильних підприємствах України є холодний спосіб оброблення тканин, який відзначається економічністю та екологічністю за рахунок зниження витрат на енергоносії та використання безпечних для людини і навколишнього середовища текстильно-допоміжних речовин. Ця технологія перебуває в полі зору науковців і постійно удосконалюється за рахунок пошуку нових текстильно-допоміжних речовин, які скорочують час протікання технологічного процесу та покращують споживні властивості готових виробів [11, 12].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Як бачимо, надія на відродження українського текстилю існує. При цьому необхідно виділити такі аспекти цієї багатопланової проблеми:

– впровадження світових тенденцій в оброблювальне виробництво, що робить можливим для вітчизняного виробника випускати конкурентоспроможну продукцію;

– використання наукового потенціалу з метою пошуку нових та удосконалення існуючих технологічних процесів, текстильно-допоміжних речовин, які б не несли екологічного та економічного навантаження;

– вирішення екологічних проблем оброблювального виробництва має тісно пов'язуватися з економічним чинником, який призводить до зниження собівартості продукції та підвищення її конкурентоспроможності.

Подальші наукові дослідження у даному напрямі повинні стосуватися розроблення та удосконалення нормативних документів, які б регламентували показники якості текстильних матеріалів з огляду їх екологічної безпечності.

Література:

1. Глубіш П.А. Хімічна технологія текстильних матеріалів (завершальне оброблення): навч. посібник / П.А. Глубіш. – К.: Арістей, 2005. – 300 с.
2. Ксенжук Н.І. Екологічна проблема сертифікації текстильної продукції / Н.І. Ксенжук, С.О. Поліщук, Г.Ф. Сльозко, В.І. Барановський // Легка пром-сть. – 2003. – № 4. – С. 57.
3. Кулигин М.Л. Совершенствование ресурсосберегающей технологии подготовки хлопчатобумажных тканей холодным способом / М.Л. Кулигин, В.А. Евдокимова // Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины. – 2008. – № 1 (14). – С. 171.
4. Пугачевський Г.Ф. Товарознавство непродовольчих товарів. Ч. I. Текстильне товарознавство: підручник / Г.Ф. Пугачевський, Б.Д. Семак. – К.: НМЦ ”Укоопосвіта”, 1999. – 596 с.
5. Артемов А.В. Проблемы обязательной экологической сертификации / А.В. Артемов // Текстильная химия (електронна версія).
6. Галик І.С. Екологічна безпека та біостійкість текстильних матеріалів: монографія / І.С. Галик, О.Б. Концевич, Б.Д. Семак. – Львів: вид-во ЛКА, 2006. – 232 с.
7. Кричевский Г.Е. Методология выбора красителей для печатания текстильных материалов из целлюлозных волокон и в смеси с полиэфирными. // Текстильная химия. – 2002. - №1. - С.17-21.
8. Поліщук С.О. Напрями досягнення конкурентоспроможності текстильної продукції в обробному виробництві / С.О. Поліщук, С.С. Поліщук // Легка пром-сть. – 2004. – № 2. – С. 46.
9. Поліщук С.О. Прогресивні зміни в кольоруванні текстильних матеріалів під тиском екологічних та економічних вимог / С.О. Поліщук // Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины. – 2003. – №1 (7). – С. 43-44.
10. Ксенжук Н.І. Нові економічні та екологічні вирішення у технології підготовки бавовняних тканин / Н.І. Ксенжук, В.І. Барановський, С.О. Поліщук, Г.Ф. Сльозко // Легка пром-сть. – 2003. – № 2. – С. 55.
11. Сльозко Г.Ф. Ресурсозберігаюча низькотемпературна технологія вибілювання бавовняних тканин / Г.Ф. Сльозко, В.І. Барановський, Г.В. Міщенко, Н.І Ксенжук // Легка промисловість. – 1999. – №4. – С. 57.
12. Волох В.В. Удосконалення процесу “холодного” вибілювання тканин / В.В. Волох, Г.В. Міщенко // Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины. – 2008. – № 1(14). – С. 157-158.